

Nr 35

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1966:158) angående utvidgad tillämpning av lagen den 22 juni 1939 (nr 299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m. m. och av lagen den 21 mars 1940 (nr 176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg.

Genom en den 6 mars 1970 dagtecknad proposition, nr 62, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om fortsatt giltighet av lagen (1966:158) angående utvidgad tillämpning av lagen den 22 juni 1939 (nr 299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m. m. och av lagen den 21 mars 1940 (nr 176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg

Härigenom förordnas, att lagen (1966:158) angående utvidgad tillämpning av lagen den 22 juni 1939 (nr 299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m. m. och av lagen den 21 mars 1940 (nr 176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg, vilken gäller till utgången av juni 1970, skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1971.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I avvaktan på en allmän FN-lag gäller enligt en lag av år 1966, att förordnande kan meddelas om tillämpning av 1939 och 1940 års beredskapslagar på sjöfartens område när FN:s säkerhetsråd i överensstämmelse med FN-stadgan fattat beslut eller antagit rekommendation som påkallar svensk åtgärd. I propositionen föreslås att giltighetstiden för 1966 års lag, som utgår den 30 juni 1970, skall förlängas till utgången av juni 1971.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Norling*, följande.

I avvaktan på en svensk allmän FN-lag gäller lagen (1966: 158) angående utvidgad tillämpning av lagen den 22 juni 1939 (nr 299) om förbud i vissa fall mot överlåtelse eller upplåtelse av fartyg m. m. och av lagen den 21 mars 1940 (nr 176) med vissa bestämmelser om fraktfart med svenska fartyg (prop. 1966: 97, 1LU 30, rskr 162). I propositionen anförde föredragande departementschefen bl. a., att behovet av en provisorisk lagstiftning gjorde sig gällande främst på sjöfartens område, där legalt stöd saknades för ingripande enligt beslut eller rekommendation av FN:s säkerhetsråd. Med hänsyn till lagens provisoriska karaktär föreskrevs att lagen skulle gälla endast t. o. m. den 30 juni 1968. Giltighetstiden har förlängts t. o. m. den 30 juni 1970 (SFS 1968: 135, prop. 70, 1LU 30, rskr 207).

1939 års lag innehåller förbud mot att utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller den Kungl. Maj:t bemyndigat överlåta svenskt fartyg eller andel i sådant fartyg till utlänning. Motsvarande förbud gäller för upplåtelse av svenskt fartyg till utlänning genom tidsbefraktning eller till nyttjande. Enligt 1940 års lag får Kungl. Maj:t förordna att resa med svenskt fartyg får företas endast med tillstånd av Kungl. Maj:t eller den Kungl. Maj:t bemyndigat och under iakttagande av de villkor som kan ha uppställts för tillståndet. Båda lagarna är beredskapslagar och äger tillämpning bl. a. när riket kommer i krig. Överträdelse av lagarna straffas med böter eller fängelse i högst ett år. Dessutom kan vissa former av förverkande ifrågakomma. Avtal om tidsbefraktning, som ingåtts redan innan lagarna sätts i kraft, bryts inte av ikraftträdandet.

Genom 1966 års lag har Kungl. Maj:t bemyndigats att, i den mån det påkallas i anledning av beslut som fattats eller rekommendation som antagits av säkerhetsrådet i överensstämmelse med FN-stadgan, förordna att 2—4 §§ 1939 års lag samt 2 och 3 §§ 1940 års lag skall tillämpas. För att nämnda lagrum skall äga tillämpning fordras endast Kungl. Maj:ts förordnande, om detta föranleds av ett beslut av säkerhetsrådet. Föreligger endast en rekommendation av rådet, skall Kungl. Maj:ts förordnande inom en månad underställas riksdagen för godkännande.

Säkerhetsrådet fattade den 16 december 1966 och den 29 maj 1968 beslut om sanktioner mot Rhodesia. Med anledning av dessa beslut och med stöd av 1966 års lag förordnade Kungl. Maj:t genom kungörelse 1966: 766 resp. 1968: 449, att sådan inskränkning i rätten att företa resa med fartyg som avses i 2 § 1940 års lag skulle gälla i fråga om vissa transporter till eller från Rhodesia.

Genom lagen (1969: 232) om vissa sanktioner mot Rhodesia genomförde

Sverige mera fullständigt säkerhetsrådets beslut i fråga om Rhodesia. Med hänsyn till den väntade allmänna FN-lagen är Rhodesia-lagens giltighetstid begränsad till utgången av år 1970. De med stöd av 1966 års lag beslutade kungörelserna gäller inte längre.

Såvitt rör Rhodesia behöver giltighetstiden för 1966 års lag inte förlängas ytterligare. Såsom framhölls i propositionen år 1968, kan säkerhetsrådet emellertid komma att meddela beslut eller rekommendation om sanktioner mot annan stat än Rhodesia. Eftersom Sverige är skyldigt att följa säkerhetsrådets beslut och vi inte kommer att ha någon allmän FN-lag när den nu bestämda giltighetstiden för 1966 års lag utgår, bör giltighetstiden förlängas. Med hänsyn till att FN-lagkommittén väntas under denna vår till chefen för justitiedepartementet lämna ett betänkande med förslag till FN-lag synes giltigheten för 1966 års lag inte behöva utsträckas mer än ett år, dvs. t. o. m. den 30 juni 1971. Skulle FN-lagen träda i kraft tidigare, bör i den föreskrivas, att 1966 års lag samtidigt skall upphöra att gälla.

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen bifaller propositionen nr 62.

Stockholm den 14 april 1970

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), fru Lindström (s), herrar Sörenson (fp), Larfors (s)* och fru Elvy Olsson (cp)*;

från andra kammaren: fru Löfqvist (s), fröken Bergegren (s)*, herrar Martinsson (s), Dockered (cp), Wiklund i Stockholm (fp), Jönsson i Malmö (s), Börjesson i Falköping (ep)* och Oskarson (m).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.